

Odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatňujem proti výroku i odôvodneniu uznesenia odlišné stanovisko, pretože som toho názoru, že sťažnosti malo byť vyhovené z týchto (stručných) dôvodov:

1. Žiadne skutkové okolnosti, ktoré už odzneli, nemožno následne (ex post) preukázať s absolútnou istotou tak, ako to od sťažovateľky žiadali všeobecné súdy. Absolútna istota je totiž dôkazný štandard, ktorý nie je možné v súdnom konaní aplikovať, lebo by pri tom dôkazné bremeno nebolo možné uniesť.

2. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je čl. 47 ods. 3 ústavy, podľa ktorého sú všetci účastníci v konaní rovní. Rovnosť zbraní či príležitostí znamená, aby každá zo strán sporu mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktoré ju z pohľadu konania ako celku podstatným spôsobom voči protistrane neznevýhodňujú. Cieľom rovnosti zbraní je potom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu.

3. Pod takto definovanú rovnosť účastníkov spadá nielen realizácia procesných oprávnení účastníkov, ale aj otázky dôkazného bremena, ktoré sú na účastníka konania kladené (a ktoré nesmú byť neprimerané), lebo v opačnom prípade nemožno konanie ako celok považovať za spravodlivé (porov. ESLP vo veci Metalco Bt. v. Maďarsko z 1. 2. 2011).

4. Základné pravidlo delenia dôkazného bremena vychádza z teórie analýzy aplikovaných noriem; každú procesnú stranu ťaží dôkazné bremeno týkajúce sa skutkových predpokladov jej priaznivej právnej normy, t. j. tej, ktorej právne následky sú tej-ktorej strane sporu prospešné.

5. Vychádzajúc z uvedených zásad je preto podľa môjho názoru neudržateľný záver najvyššieho súdu – ktorý aprobovalo väčšinové uznesenie ústavného súdu v bode 18, že „v okamihu, kedy správca dane spochybnil dôveryhodnosť údajov v daňovom priznaní, musí daňový subjekt v daňovom konaní preukázať, že k realizácii plnenia skutočne na jeho strane došlo“ (strana 15 rozsudku), pretože nestačí iba spochybňovať, ale správca dane musí pre vylúčenie pravidla platiaceho pre daňový subjekt (právo na odpočet DPH po splnení zákonných podmienok týkajúcich sa dodania tovaru) rozhodnúť skutočnosti zodpovedajúce skutkovým znakom jemu priaznivej normy nielen tvrdiť, ale aj preukázať; a to sa vôbec nestalo, iba pre chybné posudzovanie dôkazného bremena zo strany všeobecných súdov.

6. Pochybenie, ktorého sa tak najvyšší súd dopustil, mal považovať ústavný súd za prejav „svojevôle“ pri výkone verejnej moci (tu v súdnom rozhodovaní). Jednak stojí v zjavnom rozpore s pravidlami logického myslenia, keď odporuje všeobecne akceptovanému chápaniu daného právneho inštitútu, jednak vo svojich dôsledkoch kladie na dotknutého účastníka neadekvátne (neoprávnené) požiadavky týkajúce sa postupu, ktorým sa môže domáhať ochrany svojich základných práv súdnou cestou. Tak vo svojom dôsledku založilo porušenie ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V Košiciach 14. novembra 2018